

ЗАКОН

О ЈАВНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

1. Појам јавног предузећа

Члан 1.

Јавно предузеће је предузеће које обавља делатност од општег интереса, а које оснива Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе.

Јавно предузеће се оснива и послује у складу са овим законом, законом којим се уређују услови и начин обављања делатности од општег интереса и законом којим се уређује правни положај привредних друштава.

На пословно име, седиште, заступање и статусне промене јавног предузећа, као и на друга питања која нису посебно уређена овим законом, односно законом којим се уређују услови и начин обављања делатности од општег интереса, сходно се примењују одредбе закона којим се уређује положај привредних друштава које се односе на друштво с ограниченом одговорношћу и акционарско друштво (у даљем тексту: друштво капитала).

2. Делатности од општег интереса

Члан 2.

Делатности од општег интереса, у смислу овог закона, јесу делатности које су као такве одређене законом у области: производње, преноса и дистрибуције електричне енергије; производње и прераде угља; истраживања, производње, прераде, транспорта и дистрибуције нафте и природног и течного гаса; промета нафте и нафтних деривата; железничког, поштанског и ваздушног саобраћаја; телекомуникација; издавања службеног гласила Републике Србије; информисања; издавања уџбеника; управљања нуклеарним објектима, коришћења, управљања, заштите и унапређивања добара од општег интереса (воде, путеви, минералне сировине, шуме, пловне реке, језера, обале, бање, дивљач, заштићена подручја), производња, промет и превоз наоружања и војне опреме, управљања отпадом, као и комуналне делатности.

Делатности у смислу става 1. овог члана јесу и делатности од стратешког значаја за Републику, као и делатности неопходне за рад државних органа и органа јединице локалне самоуправе, утврђене законом или актом Владе.

3. Облици организовања за обављање делатности од општег интереса

Члан 3.

Делатност од општег интереса обављају јавна предузећа.

Делатност од општег интереса може да обавља и друштво капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и њихова зависна друштва, као и друштво капитала и предузетник,

у складу са законом којим се уређује њихов правни положај, када им надлежни орган повери обављање те делатности.

Друштва капитала, зависна друштва и предузетник из става 2. овог члана, у обављању делатности од општег интереса имају исти положај као и јавно предузеће, уколико одредбама овог закона није друкчије прописано.

II. ОСНИВАЊЕ И ПОСЛОВАЊЕ ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА

1. Оснивање јавног предузећа

Члан 4.

Ако јавно предузеће оснива Република Србија, права оснивача остварује Влада.

Јавно предузеће за обављање комуналне делатности или делатности од значаја за рад органа јединице локалне самоуправе оснива јединица локалне самоуправе, актом који доноси скупштина јединице локалне самоуправе, која остварује права оснивача.

Ако јавно предузеће оснива аутономна покрајина, акт о оснивању јавног предузећа доноси скупштина аутономне покрајине, која остварује права оснивача.

Члан 5.

Акт о оснивању јавног предузећа (у даљем тексту: оснивачки акт) садржи одредбе о:

- 1) називу и седишту оснивача;
- 2) пословном имену и седишту јавног предузећа;
- 3) претежној делатности јавног предузећа;
- 4) правима, обавезама и одговорностима оснивача према јавном предузећу и јавног предузећа према оснивачу;
- 5) условима и начину утврђивања и распоређивања добити, односно начину покрића губитка и сношењу ризика;
- 6) условима и начину задужења јавног предузећа;
- 7) заступању јавног предузећа;
- 8) износу основног капитала, као и опису, врсти и вредности неновчаног улога;
- 9) органима јавног предузећа;
- 10) имовини која се не може отуђити;
- 11) о располагању (отуђење и прибављање) стварима у јавној својини која су пренета у својину јавног предузећа у складу са законом;
- 12) заштити животне средине;
- 13) другим питањима која су од значаја за несметано обављање делатности за коју се оснива јавно предузеће.

Одредбе става 1. овог члана сходно се примењују и на садржину оснивачког акта друштва капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и њихова зависна друштва, која обављају делатност од општег интереса.

Располагање (отуђење и прибављање) стварима у јавној својини које нису пренете у капитал јавног предузећа, односно субјектима из става 2. овог члана, врши се под условима, на начин и по поступку прописаним законом којим се уређује јавна својина.

2. Циљ оснивања и пословања

Члан 6.

Јавно предузеће оснива се и послује ради:

- 1) обезбеђивања трајног обављања делатности од општег интереса и уредног задовољавања потреба корисника производа и услуга;
- 2) развоја и унапређивања обављања делатности од општег интереса;
- 3) обезбеђивања техничко-технолошког и економског јединства система и усклађености његовог развоја;
- 4) стицања добити;
- 5) остваривања другог законом утврђеног интереса.

3. Услови за обављање делатности од општег интереса

Члан 7.

Јавно предузеће, друштво капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и њихова зависна друштва, која обављају делатност од општег интереса, као и друштво капитала и предузетник којима је, у складу са овим законом, поверено обављање делатности од општег интереса, могу да отпочну обављање делатности од општег интереса кад надлежни државни орган утврди да су испуњени услови за обављање те делатности у погледу:

- 1) техничке опремљености;
- 2) кадровске оспособљености;
- 3) безбедности и здравља на раду;
- 4) заштите и унапређења животне средине;
- 5) других услова прописаних законом.

Члан 8.

Права, обавезе и одговорности између јавног предузећа, као и друштва капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и његових зависних друштава, који обављају делатност од општег интереса и Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, уређују се оснивачким актом, а поједина права и обавезе могу се уредити и уговором у складу са овим законом.

Права, обавезе и одговорности између друштва капитала или предузетника коме се поверава обављање делатности од општег интереса и Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, уређују се уговором у складу са овим законом и законима којима се уређује обављање делатности од општег интереса.

Уговор из ст. 1. и 2. овог члана садржи нарочито одредбе о:

- 1) раду и пословању друштва капитала или предузетника;

2) правима и обавезама у погледу коришћења средстава у јавној својини за обављање делатности од општег интереса, у складу са законом;

3) обавезама друштва капитала, односно предузетника у погледу обезбеђивања услова за континуирано, уредно и квалитетно задовољавање потреба корисника производа и услуга;

4) међусобним правима и обавезама у случају када нису обезбеђени економски и други услови за обављање делатности од општег интереса;

5) правима и обавезама у случају поремећаја у пословању друштва капитала или предузетника;

6) другим правима и обавезама која произлазе из одредаба закона којим се уређује обављање делатности од општег интереса и овог закона;

7) другим питањима која су од значаја за остваривање и заштиту општег интереса.

Уговор из ст. 1. и 2. овог члана, закључују Влада, односно надлежни орган аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе и јавно предузеће, друштво капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или локална самоуправа, односно друштво капитала или предузетник коме се поверава обављање те делатности.

4. Имовина

Члан 9.

Јавно предузеће има своју имовину којом управља и располаже у складу са законом, оснивачким актом и уговором.

Имовину јавног предузећа чине право својине на покретним и непокретним стварима, новчана средства и хартије од вредности и друга имовинска права, која су пренета у својину јавног предузећа у складу са законом, укључујући и право коришћења на стварима у јавној својини.

Јавно предузеће, друштво капитала и предузетник за обављање делатности од општег интереса, могу користити и средства у јавној и другим облицима својине, у складу са законом, оснивачким актом и уговором.

Друштва капитала са приватним капиталом, односно привредна друштва са већинским учешћем приватног капитала, која обављају делатност од општег интереса, имају своју имовину којом управљају и располажу у складу са законом којим се уређује правни положај привредних друштава, оснивачким актом и уговором.

Капитал у јавном предузећу подељен је на уделе одређене номиналне вредности и уписује се у регистар.

По основу улагања средстава у јавној својини Република Србија, односно аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе стичу уделе или акције у јавним предузећима и друштвима капитала чији су оснивачи која обављају делатност од општег интереса и права по основу тих акција или удела.

5. Одговорност за обавезе

Члан 10.

Јавно предузеће за своје обавезе одговара целокупном својом имовином.

Друштво капитала које обавља делатност од општег интереса за своје обавезе одговара у складу са законом којим се уређује правни положај привредних друштава.

Предузетник који обавља делатност од општег интереса за своје обавезе одговара целокупном својом имовином.

6. Органи јавног предузећа

Члан 11.

Управљање у јавном предузећу може бити организовано као једнодомно или дводомно.

У случају једнодомног управљања, органи друштва су:

- 1) надзорни одбор,
- 2) директор.

У случају дводомног управљања, органи друштва су:

- 1) надзорни одбор,
- 2) извршни одбор,
- 3) директор.

Влада посебним актом утврђује мерила и критеријуме на основу којих се јавно предузеће разврстава у групу предузећа са једнодомним или доводним управљањем.

Управљање у јавном предузећу чији је оснивач аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе је увек једнодомно.

6.1. Надзорни одбор

Члан 12.

Надзорни одбор јавног предузећа чији је оснивач Република Србија има пет чланова.

Надзорни одбор јавног предузећа чији је оснивач локална самоуправа или аутономна покрајина има три члана.

Председника и чланове надзорног одбора јавног предузећа чији је оснивач Република Србија именује Влада, јавног предузећа чији је оснивач аутономна покрајина - орган одређен статутом аутономне покрајине, а јавног предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе - орган одређен статутом јединице локалне самоуправе, под условима, на начин и по поступку утврђеним овим законом.

Члан 13.

У предузећима којима је оснивач Република Србија, Влада именује чланове надзорног одбора на период од четири године, с тим да се један члан именује из реда запослених, док један члан надзорног одбора мора бити независан члан надзорног одбора.

Када је оснивач јавног предузећа аутономна покрајина или локална самоуправа, орган утврђен статутом аутономне покрајине, односно статутом јединице локалне самоуправе именује чланове надзорног одбора на период од четири године, с тим да се један члан именује из реда запослених.

Члан 14.

Независан члан надзорног одбора из члана 13. став 1. овог закона је лице које испуњава следеће услове:

1. да је стручњак у једној или више области из које је делатност од општег интереса за чије обављање је основано јавно предузеће,
2. да није било запослено у јавном предузећу или зависном друштву капитала или другом друштву капитала повезаним са јавним предузећем у последње две године пре ступања на дужност члана надзорног одбора, односно да није било ангажовано по другим основама у јавном предузећу,
3. да није било ангажовано по другим основама, осим радног односа у јавном предузећу,
4. да није било ангажовано у вршењу ревизије финансијских извештаја предузећа,
5. да није члан политичке странке.

Независан члан надзорног одбора мора испуњавати и услове из члана 16. овог закона.

Члан 15.

Представници запослених у надзорном одбору предлажу се на начин утврђен статутом јавног предузећа.

Члан 16.

За председника и чланове надзорног одбора именује се лице које испуњава следеће услове:

- 1) да је пунолетно и пословно способно,
- 2) да има стечено високо образовање трећег или другог степена, односно на основним студијама у трајању од најмање 4 године,
- 3) да је стручњак у једној или више области из које је делатност од општег интереса за чије обављање је оснивано јавно предузеће,
- 4) најмање три године искуства на положају у правном лицу из области из које је јавно предузеће или шест година искуства на руководећем положају,
- 5) да поседује основну стручност из области финансија, права или корпоративног управљања,
- 6) да није осуђивано на условну или безусловну казну за кривична дела против привреде или правног саобраћаја, као и да му није изречена мера безбедности забране обављања претежне делатности јавног предузећа.

Члан 17.

Мандат председнику и члановима надзорног одбора престаје истеком периода на који су именовани, оставком или разрешењем.

Председник и чланови надзорног одбора разрешавају се пре истека периода на који су именовани, уколико:

- надзорни одбор не достави оснивачу на сагласност годишњи програм пословања,
- оснивач не прихвати финансијски извештај јавног предузећа,

- пропусте да предузму неопходне мере пред надлежним органима у случају постојања сумње да одговорно лице јавног предузећа делује на штету јавног предузећа кршењем директорских дужности, несавесним понашањем, давањем лажних или непотпуних изјава и на други начин.

Председник и чланови надзорног одбора могу се разрешити пре истека периода на који су именовани, уколико:

- јавно предузеће не испуни годишњи програм пословања или не оствари кључне показатеље учинка.

Председник и чланови надзорног одбора којима је престао мандат, дужни су да врше своје дужности до именовања новог надзорног одбора, односно именовања новог председника или члана надзорног одбора.

Члан 18.

Надзорни одбор:

- 1) утврђује пословну стратегију и пословне циљеве јавног предузећа и стара се о њиховој реализацији;
- 2) усваја извештај о степену реализације програма пословања;
- 3) доноси годишњи програм пословања, уз сагласност оснивача;
- 4) надзире рад директора;
- 5) врши унутрашњи надзор над пословањем јавног предузећа;
- 6) успоставља, одобрава и прати рачуноводство, унутрашњу контролу, финансијске извештаје и политику управљања ризицима;
- 7) утврђује финансијске извештаје јавног предузећа и доставља их оснивачу ради давања сагласности;
- 8) доноси статут уз сагласност оснивача;
- 9) одлучује о статусним променама и оснивању других правних субјеката, уз сагласност оснивача;
- 10) доноси одлуку о расподели добити, односно начину покрића губитка уз сагласност оснивача;
- 11) даје сагласност директору за предузимање послова или радњи у складу са овим законом, статутом и одлуком оснивача;
- 12) именује извршне директоре јавног предузећа;
- 13) закључује уговоре о раду на одређено време са директором предузећа, односно уговоре о раду са извршним директорима предузећа;
- 14) врши друге послове у складу са овим законом, статутом и прописима којима се уређује правни положај привредних друштава.

Надзорни одбор не може пренети право одлучивања о питањима из своје надлежности на директора или друго лице у јавном предузећу.

Члан 19.

Председник и чланови надзорног одбора имају право на одговарајућу накнаду за рад у надзорном одбору.

Висину накнаде из става 1. овог члана утврђује оснивач, на основу извештаја о степену реализације програма пословања јавног предузећа.

6.2. Извршни одбор

Члан 20.

Извршни одбор чине извршни директори које именује Надзорни одбор на предлог директора предузећа, а председник извршног одбора је директор предузећа.

Број извршних директора утврђује се оснивачким актом, с тим да не може бити више од седам извршних директора.

Извршни директори не могу имати заменике.

Извршни директори морају бити у радном односу у јавном предузећу.

На сва питања која нису уређена овим законом, а односе се на извршне директоре и извршни одбор, примењују се одговарајуће одредбе Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11 и 99/11).

6.3. Директор

Члан 21.

Директора јавног предузећа именује Влада, на период од четири године, а на основу спроведеног јавног конкурса.

Директора јавног предузећа чији је оснивач аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе именује орган одређен статутом аутономне покрајине, односно локалне самоуправе, на период од четири године, а на основу спроведеног јавног конкурса.

Члан 22.

За директора јавног предузећа чији је оснивач Република Србија или аутономна покрајина именује се лице које испуњава следеће услове:

- 1) да је пунолетно и пословно способно;
- 2) да је стручњак у једној или више области из које је делатност од општег интереса за чије обављање је оснивано јавно предузеће;
- 3) да има високо образовање стечено на студијама трећег степена (доктор наука), другог степена (мастер академске студије, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије, магистар наука), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године;
- 4) да има најмање седам година радног искуства из области за чије обављање је оснивано јавно предузеће;
- 5) да није члан органа политичке странке, односно да му је одређено мировање у вршењу функције у органу политичке странке;
- 6) да није осуђивано за кривично дело против привреде и правног саобраћаја;
- 7) да лицу није изречена мера безбедности забране обављања делатности која је претежна делатност јавног предузећа.

Статутом или оснивачким актом јавног предузећа могу се одредити и други услови које лице мора испунити да би могло бити именовано за директора јавног предузећа.

Директор јавног предузећа је јавни функционер у смислу закона којим се регулише област вршења јавних функција.

За извршног директора јавног предузећа именује се лице које испуњава услове из става 1. овог члана.

На услове за именовање директора јавног предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе сходно се примењују одредбе Закона о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05 и 54/09).

Члан 23.

Директор јавног предузећа:

- 1) представља и заступа јавно предузеће;
- 2) организује и руководи процесом рада;
- 3) води пословање јавног предузећа;
- 4) одговара за законитост рада јавног предузећа;
- 5) предлаже годишњи програм пословања и предузима мере за његово спровођење;
- 6) предлаже финансијске извештаје;
- 7) извршава одлуке надзорног одбора;
- 8) предлаже извршне директоре;
- 9) врши друге послове одређене законом, оснивачким актом и статутом јавног предузећа.

Члан 24.

Директор и извршни директори имају право на накнаду зараде, а могу имати и право на стимулацију у случају када јавно предузеће послује са позитивним пословним резултатима.

Влада ће подзаконским актом одредити услове и критеријуме за утврђивање и висину стимулације из става 1. овог члана.

Одлуку о исплати стимулације доноси Влада, односно орган надлежан за именовање директора.

Стимулација из става 1. овог члана не може бити одређена као учешће у расподели добити, а посебно се исказује у оквиру годишњих финансијских извештаја.

6.3.1. Поступак за именовање директора

Члан 25.

Директор јавног предузећа именује се по спроведеном јавном конкурс.

Члан 26.

Јавни конкурс спроводи Комисија за именовања (у даљем тексту: комисија) Владе, односно комисија за именовање јединице локалне самоуправе и аутономне покрајине.

Комисија за именовања аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе образује орган који је статутом аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе одређен као надлежан за именовање директора.

Када комисију образује надлежни орган аутономне покрајине, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе, један члан комисије мора бити именован на предлог Сталне конференције градова и општина.

Члан 27.

Комисија има председника и четири члана, од којих председника и два стална члана именује Влада на период од пет година, док два члана именује Влада за свако појединачно именовање директора.

Један члан који се именује за свако појединачно именовање директора у смислу става 1. овог члана, мора бити члан надзорног одбора предузећа у коме се именује директор.

Председник и чланови комисије не могу бити народни посланици, одборници у скупштини аутономне покрајине или скупштини локалне самоуправе, нити именована лица у органима државне управе, органима аутономне покрајине или локалне самоуправе.

Члан 28.

Спровођење јавног конкурса започиње доношењем одлуке о спровођењу јавног конкурса за именовање директора јавног предузећа, коју доноси Влада, односно орган аутономне покрајине надлежан за именовање директора јавног предузећа чији је оснивач аутономна покрајина или орган јединице локалне самоуправе надлежног за именовање директора јавног предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе.

Предлог за доношење одлуке из става 1. овог члана подноси надлежно министарство, орган управе аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе, а предлог за доношење одлуке може поднети и надзорни одбор јавног предузећа преко надлежног министарства, односно преко органа управе аутономне покрајине или органа управе јединице локалне самоуправе.

Члан 29.

Оглас о јавном конкурс у припрема надлежно министарство, односно орган управе аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, на чији се предлог доноси одлука из члана 28. став 1. овог закона.

Оглас о јавном конкурс у и предлог одлуке из става 1. овог члана, надлежно министарство, односно орган управе аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, доставља органу надлежном за доношење одлуке о спровођењу јавног конкурса за именовање директора.

Органи из става 2. овог члана, после доношења одлуке о спровођењу јавног конкурса, достављају оглас о јавном конкурс у ради објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије” и у најмање једним дневним новинама које се дистрибуирају на целој територији Републике Србије, у року који не може бити дужи од осам дана од дана доношења одлуке о спровођењу јавног конкурса за именовање директора јавног предузећа.

Оглас о јавном конкурс у објављује се и на интернет страници органа из става 1. овог члана, с тим што се мора навести када је оглас о јавном конкурс у објављен у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Оглас о јавном конкурс у садржи податке о јавном предузећу, радном месту, условима за именовање директора јавног предузећа, месту рада, стручној оспособљености, знањима и вештинама које се оцењују у изборном поступку и начину њихове провере, року у коме се подносе пријаве, податке о

лицу задуженом за давање обавештења о јавном конкурс, адресу на коју се пријаве подносе, и податке о доказима који се прилажу уз пријаву.

Рок за подношење пријава на јавни конкурс не може бити краћи од 15 дана од дана објављивања јавног конкурса у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Неблаговремене, неразумљиве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази, комисија одбацује закључком против кога није допуштена посебна жалба.

Члан 30.

Комисија саставља списак кандидата који испуњавају услове за именовање и међу њима спроводи изборни поступак.

У изборном поступку се, оцењивањем стручне оспособљености, знања и вештина, утврђује резултат кандидата према мерилима прописаним за именовање директора јавног предузећа.

Изборни поступак може да се спроведе у више делова, писменом провером, усменим разговором или на други одговарајући начин.

Ако се у изборном поступку спроводи писмена провера, приликом те провере кандидати се обавештавају о месту, дану и времену када ће се обавити усмени разговор с кандидатима.

Члан 31.

Кандидате који су испунили мерила прописана за именовање директора јавних предузећа, комисија увршћује на ранг листу. Листа за именовање са највише три најбоље рангирана кандидата са бројчано исказаним и утврђеним резултатима према мерилима прописаним за именовање, доставља се надлежном министарству, односно органу управе аутономне покрајине или органу управе јединице локалне самоуправе. Истовремено, комисија доставља и записник о изборном поступку.

Надлежно министарство, односно орган управе из става 1. овог члана, на основу листе за именовање и записника о изборном поступку, припрема предлог акта о именовању и доставља га органу надлежном за именовање директора јавног предузећа.

Орган који је надлежан за именовање, након разматрања достављене листе и предлога акта, одлучује о именовању директора јавног предузећа, доношењем решења о именовању предложеног кандидата или неког другог кандидата са листе.

Решење о именовању директора коначно је.

Члан 32.

Решење о именовању доставља се лицу које је именовано и објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”, а решење о именовању директора јавног предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе и у службеном гласилу јединице локалне самоуправе, односно и у гласилу аутономне покрајине ако се решење односи на именовање директора јавног предузећа чији је оснивач аутономна покрајина.

По примерак решења о именовању са образложењем доставља се именованом лицу и свим кандидатима који су учествовали у поступку јавног конкурса.

Кандидату који је учествовао у изборном поступку, на његов захтев, комисија је дужна да у року од два дана од дана пријема захтева омогући увид у документацију јавног конкурса, под надзором комисије.

Члан 33.

Именовани кандидат дужан је да ступи на рад у року од осам дана од дана објављивања решења о именовању у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Рок из става 1. овог члана орган надлежан за именовање директора јавног предузећа из оправданих разлога може продужити за још осам дана.

Директор јавног предузећа заснива радни однос на одређено време.

Ако именовано лице не ступи на рад у року који му је одређен, орган надлежан за именовање директора јавног предузећа може да именује неког другог кандидата са листе кандидата.

Ако нико од кандидата са листе за именовање не ступи на рад у року из става 1. овог члана, орган из члана 31. став 1. овог закона одлучиће о даљем току поступка.

Члан 34.

Ако ни после спроведеног јавног конкурса органу за именовање директора не буде предложен кандидат за именовање због тога што је комисија утврдила да ниједан кандидат који је учествовао у изборном поступку не испуњава услове за именовање или ако орган надлежан за именовање директора јавног предузећа не именује предложеног кандидата или другог кандидата са листе, спроводи се нови јавни конкурс на начин и по поступку прописаном овим законом.

6.3.2. Престанак мандата

Члан 35.

Мандат директора престаје истеком периода на који је именован, оставком и разрешењем.

Члан 36.

Оставка се у писаној форми подноси органу надлежном за именовање директора јавног предузећа.

Члан 37.

Предлог за разрешење директора јавног предузећа може поднети надзорни одбор јавног предузећа као и, министарство надлежно за област из које је делатност за чије обављање се оснива јавно предузеће.

Предлог за разрешење мора бити образложен, са прецизно наведеним разлозима због којих се предлаже разрешење.

Члан 38.

Орган надлежан за именовање директора јавног предузећа, разрешиће директора пре истека периода на који је именован:

1) уколико у току трајања мандата престане да испуњава услове за директора јавног предузећа из члана 22. овог закона;

2) уколико се утврди да је, због нестручног, несавесног обављања дужности и поступања супротног пажњи доброг привредника и озбиљних пропуста у доношењу и извршавању одлука и организовању послова у јавном предузећу, дошло до знатног одступања од остваривања основног циља пословања јавног предузећа, односно од плана пословања јавног предузећа;

3) уколико у току трајања мандата буде правоснажно осуђен на условну или безусловну казну затвора;

4) у другим случајевима прописаним законом.

Члан 39.

Орган надлежан за именовање директора јавног предузећа може разрешити директора пре истека периода на који је именован:

1) уколико не спроведе годишњи програм пословања;

2) уколико не испуњава обавезе из уговора предвиђеног чланом 8. овог закона;

3) уколико не испуњава обавезу предвиђену чланом 54. овог закона;

4) уколико не извршава одлуке надзорног одбора;

5) уколико се утврди да делује на штету јавног предузећа кршењем директорских дужности, несавесним понашањем, давањем лажних или непотпуних изјава и на други начин;

6) уколико се утврди да је, због нестручног, несавесног обављања дужности и поступања супротног пажњи доброг привредника и озбиљних пропуста у доношењу и извршавању одлука и организовању послова у јавном предузећу, дошло до одступања од остваривања основног циља пословања јавног предузећа, односно од плана пословања јавног предузећа;

7) уколико не примени предлоге Комисије за ревизију или не примени рачуноводствене стандарде у припреми финансијских извештаја;

8) уколико у току трајања мандата буде правоснажно осуђен на условну или безусловну казну затвора;

9) у другим случајевима прописаним законом.

6.3.3. Суспензија

Члан 40.

Уколико против директора буде покренут предкривични или кривични поступак за кривична дела против привреде и правног саобраћаја, орган надлежан за именовање директора јавног предузећа доноси решење о суспензији.

Суспензија траје док трају разлози због којих је донето решење о суспензији.

На сва питања о суспензији директора сходно се примењују одредбе о удаљењу са рада прописане законом којим се уређује област рада.

Члан 41.

Одредбе чл. 11-40. овог закона сходно се примењују на именовање органа друштва капитала чији је оснивач Република Србија, а која обављају делатност од општег интереса.

6.3.4. Вршилац дужности

Члан 42.

Орган надлежан за именовање директора јавног предузећа из члана 21. овог закона именује вршиоца дужности директора, у следећим случајевима:

- 1) уколико директору престане мандат због истека периода на који је именован, због подношења оставке или у случају разрешења пре истека мандата;
- 2) уколико буде донето решење о суспензији директора;
- 3) у случају смрти или губитка пословне способности директора.

Вршилац дужности може бити именован на период који није дужи од шест месеци.

У нарочито оправданим случајевима, а ради спречавања настанка материјалне штете, орган надлежан за именовање директора јавног предузећа може донети одлуку о именовању вршиоца дужности директора на још један период од шест месеци.

Вршилац дужности има сва права, обавезе и овлашћење директора.

7. Комисија за ревизију

Члан 43.

Јавна предузећа морају имати извршену ревизију финансијских извештаја од стране овлашћеног ревизора.

Јавно предузеће чији је оснивач Република Србија има комисију за ревизију.

Комисија за ревизију има три члана које именује надзорни одбор. Члан комисије за ревизију не може бити директор јавног предузећа.

Члан 44.

Комисија за ревизију:

- 1) припрема, предлаже и проверава спровођење рачуноводствених политика и политика управљања ризицима,
- 2) испитује примену рачуноводствених стандарда у припреми финансијских извештаја и оцењује садржину тих извештаја,
- 3) испитује испуњеност услова за израду консолидованих финансијских извештаја,
- 4) спроводи поступак избора ревизора друштва и предлаже кандидата за ревизора,
- 5) врши друге послове које јој повери надзорни одбор.

8. Општи акти

Члан 45.

Општи акти јавног предузећа су статут и други општи акти утврђени законом.

9. Упис у регистар

Члан 46.

Јавно предузеће уписује се у регистар у складу са законом којим се уређује правни положај привредних друштава и поступак регистрације у складу са законом.

10. Оснивачка права

Члан 47.

Јавно предузеће може основати зависно друштво капитала за обављање делатности из предмета свог пословања утврђеног оснивачким актом.

Јавно предузеће према зависном друштву капитала из става 1. овог члана, има права, обавезе и одговорности које има и оснивач јавног предузећа према јавном предузећу.

На акт из става 1. овог члана сагласност даје оснивач јавног предузећа.

11. Улагање капитала

Члан 48.

Јавно предузеће може улагати капитал у друга друштва капитала за обављање делатности од општег интереса или делатности која није делатност од општег интереса, на основу претходне сагласности оснивача.

12. Расподела добити и начин покрића губитка

Члан 49.

Одлуку о расподели добити доноси надзорни одбор јавног предузећа уз сагласност оснивача.

Одлуком из става 1. овог члана део средстава по основу добити усмерава се оснивачу и уплаћује се на рачун прописан за уплату јавних прихода.

Одлуку о начину покрића губитка доноси надзорни одбор јавног предузећа уз сагласност оснивача.

13. Однос према оснивачу

13.1. Програм пословања

Члан 50.

Унапређење рада и развоја јавног предузећа, као и зависног друштва капитала, заснива се на дугорочном и средњерочном плану рада и развоја, који доноси надзорни одбор јавног предузећа, односно надлежни орган зависног друштва капитала.

За сваку календарску годину јавно предузеће и зависно друштво капитала чији је оснивач јавно предузеће, доноси годишњи програм пословања (у даљем тексту: Програм) и достављају га оснивачу ради давања сагласности, најкасније до 1. децембра текуће године за наредну годину.

Програм се сматра донетим када на њега сагласност да оснивач.

Програм садржи, нарочито: планиране изворе прихода и позиције расхода по наменама; планирани начин расподеле добити јавног предузећа, односно планирани начин покрића губитка јавног предузећа; елементе за целовито сагледавање политике цена производа и услуга, зарада и запошљавања у том предузећу, односно зависном друштву капитала, који се утврђују у складу са политиком пројектованог раста зарада у јавном сектору, коју утврђује Влада за годину за коју се програм доноси; критеријуме за коришћење средстава за помоћ, спортске активности, пропаганду и репрезентацију, као и критеријуме за одређивање накнаде за рад председника и чланова надзорног одбора.

Усвојени програми јавних предузећа чији је оснивач аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, као и зависних друштава капитала чији је оснивач то јавно предузеће, морају да садрже све елементе из става 4. овог члана, а достављају се министарству образованом за област у којој је делатност за које је образовано јавно предузеће (у даљем тексту: ресорно министарство), министарству надлежном за послове трговине, министарству надлежном за послове рада, министарству надлежном за послове финансија и министарству надлежном за послове локалне самоуправе.

Члан 51.

У јавном предузећу и зависном друштву капитала чији је оснивач јавно предузеће, као и у друштву капитала и његовом зависном друштву из члана 50. ст. 2. и 5. овог закона, у којима није донет Програм до почетка календарске године за коју се доноси, зараде се обрачунавају и исплаћују на начин и под условима утврђеним програмом за претходну годину, све до доношења програма у складу са чланом 50. овог закона.

13.2. Праћење реализације Програма пословања и контрола редовности плаћања

Члан 52.

Јавно предузеће и зависно друштво капитала чији је оснивач јавно предузеће дужно је да министарству надлежном за послове финансија, министарству надлежном за послове рада и ресорном министарству достављају тромесечне извештаје о реализацији Програма из члана 50. овог закона.

На основу извештаја из става 1. овог члана, ресорно министарство сачињава и доставља Влади информацију о степену усклађености планираних и реализованих активности.

Министар надлежан за послове финансија прописује обрасце извештаја из става 1. овог члана у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 53.

Јавно предузеће и зависно друштво капитала чији је оснивач јавно предузеће дужно је да министарству надлежном за послове финансија месечно доставља извештај о роковима измирења обавеза према привредним субјектима, утврђених законом којим се одређују рокови измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама.

Министар за послове финансија прописује обрасце извештаја из става 1. овог члана у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 54.

Уколико се усвојени програми пословања јавних предузећа чији је оснивач Република Србија, као и зависних друштава капитала чији је оснивач то јавно предузеће, не спроводе у складу са смерницама економске политике Владе, нарочито у делу политике зарада и запошљавања, као и у погледу редовности у роковима плаћања према привредним субјектима, министарство надлежно за послове финансија, министарство надлежно за послове трговине и министарство надлежно за послове рада и запошљавања неће извршити оверу образаца које је Влада прописала за контролу обрачуна и исплате зарада у јавним предузећима.

Члан 55.

Уколико се усвојени програми јавних предузећа чији је оснивач аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, као и зависних друштава капитала чији је оснивач то јавно предузеће, не спроводе у складу са смерницама економске политике Владе у области политике зарада и запошљавања у јавном сектору, или ако се не поштују рокови за измирење обавеза ових јавних предузећа према привредним субјектима утврђени законом којим се регулишу рокови измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, министар надлежан за послове финансија може издати налог да се привремено обустави пренос припадајућег дела пореза на зараде и пореза на добит предузећа аутономној покрајини, припадајућег дела пореза на зараде Граду Београду, односно пренос трансферних средстава из буџета Републике Србије јединици локалне самоуправе.

Влада ће ближе уредити поступак привремене обуставе из става 1. овог члана.

Члан 56.

Одредбе чл. 50, 51, 52, 53, 54. и 55. овог закона, сходно се примењују и на друштво капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и њихова зависна друштва, која обављају делатност од општег интереса.

14. Промена делатности, седишта и пословног имена

Члан 57.

Јавно предузеће може, поред делатности за чије је обављање основано, да обавља и друге делатности уз сагласност оснивача.

Промена седишта и пословног имена јавног предузећа врши се уз сагласност оснивача, на начин утврђен оснивачким актом јавног предузећа.

15. Овлашћења оснивача

Члан 58.

У случају поремећаја у пословању јавног предузећа и друштва капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе и његовог зависног друштва, које обавља делатност од општег интереса, оснивач може предузети мере којима ће обезбедити услове за несметано функционисање предузећа, односно друштва капитала и за обављање делатности од општег интереса, осим ако је оснивачким актом и законом којим се уређује обављање делатности од општег интереса другачије одређено, а нарочито:

1) промену унутрашње организације јавног предузећа, односно друштва капитала;

2) разрешење органа које именује и именовање привремених органа јавног предузећа или друштава капитала;

3) ограничења права огранака јавног предузећа и друштва капитала или њихових зависних друштава да иступају у правном промету са трећим лицима;

4) ограничење у погледу права располагања појединим средствима у јавној својини;

5) друге мере одређене законом којим се уређују услови и начин обављања делатности од општег интереса и оснивачким актом.

Кад поремећај у пословању јавног предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе, односно аутономна покрајина може имати за последицу угрожавање живота и здравља људи или имовине, а надлежни орган оснивача не предузме благовремено мере из става 1. овог члана, те мере може предузети Влада.

Члан 59.

За време ратног стања или непосредне ратне опасности оснивач може у јавном предузећу, односно друштву капитала утврдити организацију за извршавање послова од стратешког значаја за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

16. Обезбеђивање заштите општег интереса

Члан 60.

Ради обезбеђивања заштите општег интереса у јавном предузећу Влада, односно надлежни орган аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе даје сагласност на:

1) статут;

2) давање гаранција, авала, јемстава, залога и других средстава обезбеђења за послове који нису из оквира делатности од општег интереса;

3) тарифу (одлуку о ценама, тарифни систем и др.) осим ако другим законом није предвиђено да ту сагласност даје други државни орган;

4) располагање (прибављање и отуђење) средствима у јавној својини која су пренета у својину јавног предузећа, веће вредности, која је у непосредној функцији обављања делатности од општег интереса, утврђених оснивачким актом;

5) акт о општим условима за испоруку производа и услуга;

6) улагање капитала;

7) статусне промене;

8) акт о процени вредности капитала и исказивању тог капитала у акцијама, као и на програм и одлуку о својинској трансформацији;

9) друге одлуке, у складу са законом којим се уређује обављање делатности од општег интереса и оснивачким актом.

Предлог за давање сагласности из става 1. овог члана подноси надлежно министарство, односно надлежни орган извршне власти аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.

Члан 61.

Остваривање општег интереса у другим облицима организовања који обављају делатност од општег интереса, у складу са овим законом, обезбеђује се давањем сагласности Владе, односно надлежног органа аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе на:

- 1) статут;
- 2) тарифу (одлуку о ценама, тарифни систем и др.) осим ако другим законом није предвиђено да ту сагласност даје други државни орган;
- 3) друге одлуке у складу са законом којим се уређује обављање поједине делатности од општег интереса и уговором.

Предлог за давање сагласности из става 1. овог члана подноси надлежно министарство, односно надлежни извршни орган аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.

Одредбе става 1. овог члана сходно се примењују и на предузетника који обавља делатност од општег интереса.

17. Јавност у раду

Члан 62.

Јавност у раду јавног предузећа, привредног друштва са већинским учешћем државног капитала које обавља делатност од општег интереса, као и зависног друштва капитала, обезбеђује се редовним извештавањем јавности о програму рада предузећа и реализацији програма, као и о другим чињеницама које могу бити од интереса за јавност, а нарочито: о ревидираним финансијским годишњим извештајима, као и о мишљењу овлашћеног ревизора на тај извештај, извештај о посебним или ванредним ревизијама, о саставу надзорног одбора, о именима директора и извршних директора; о организационој структури предузећа, односно друштва капитала, као и начину комуникације са јавношћу.

Јавна предузећа, привредна друштва са већинским учешћем државног капитала која обављају делатност од општег интереса, као и зависна друштва капитала, дужна су да усвојени годишњи програм пословања из члана 50. овог закона и тромесечне извештаје о реализацији годишњег програма пословања из члана 54. овог закона, ревидиране финансијске годишње извештаје, као и мишљење овлашћеног ревизора на те извештаје, састав и контакте надзорног одбора и директора, као и друга питања значајна за јавност објављују на својој интернет страници.

18. Остваривање права на штрајк

Члан 63.

У јавном предузећу и другим облицима организовања који обављају делатност од општег интереса право на штрајк запослени остварују у складу са законом којим се уређују услови за организовање штрајка, колективним уговором и другим актом.

Члан 64.

У случају да се у јавном предузећу или у његовом зависном друштву капитала, не обезбеде услови за остваривање минимума процеса рада, министарство надлежно за област у оквиру које је та делатност, односно надлежни извршни орган аутономне покрајине, односно надлежни извршни орган јединице локалне самоуправе, предузима неопходне мере, ако оцени да могу наступити штетне последице за живот и здравље људи или њихову безбедност и безбедност имовине или друге штетне неотклоњиве последице, и то:

- 1) увођење радне обавезе;
- 2) радно ангажовање запослених из других техничко-технолошких система или запошљавање и радно ангажовање нових лица;
- 3) покретање поступка за утврђивање одговорности директора и председника и чланова надзорног одбора јавног предузећа.

Одредба става 1. овог члана сходно се примењује и на друштво капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, као и на његово зависно друштво, који обављају делатност од општег интереса.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 65.

Оснивачи јавних предузећа ускладиће оснивачка акта тих предузећа са одредбама овог закона у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Јавна предузећа и друштва капитала чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, као и његова зависна друштва, који обављају делатност од општег интереса, дужни су да своја општа акта усагласе са овим законом и оснивачким актом, у року од 30 дана од дана усклађивања оснивачких аката са одредбама овог закона.

У предузећима која послују друштвеним капиталом и обављају делатност од општег интереса, Република Србија може у складу са посебним актом Владе преузети власничка права на друштвеном капиталу.

Члан 66.

Даном ступања на снагу овог закона надзорни одбори јавних предузећа престају да раде, а њиховим члановима престаје мандат.

Даном ступања на снагу овог закона управни одбори у јавним предузећима настављају да обављају послове надзорног одбора прописане овим законом, до именовања председника и чланова надзорног одбора у складу са овим законом.

Даном именовања председника и чланова надзорног одбора у складу са овим законом, престаје са радом управни одбор јавног предузећа, а његовом председнику и члановима престаје мандат.

Члан 67.

Поступци започети до дана ступања на снагу овог закона, а који се односе на располагање имовином јавног предузећа веће вредности која је у непосредној функцији обављања делатности за коју је основано јавно

предузеће, наставиће се и окончати у складу са прописима по којима су и започети.

Члан 68.

До доношења подзаконског акта из члана 55. став 2. овог закона, примењује се Уредба о поступку привремене обуставе преноса трансферних средстава из буџета Републике Србије јединици локалне самоуправе, односно преноса припадајућег дела пореза на зараде и пореза на добит предузећа аутономној покрајини („Службени гласник РС”, бр. 6/06 и 108/08).

Члан 69.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса („Службени гласник РС”, бр. 25/00, 25/02, 107/05, 108/05-исправка и 123/07-др.закон).

Члан 70.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 6. којим је предвиђено да Република Србија уређује и обезбеђује правни положај привредних субјеката, као и систем обављања појединих привредних и других делатности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Важећим Законом о јавним предузећима предвиђено је да су органи управљања јавног предузећа, привредног друштва са већинским учешћем државног капитала који обављају делатност од општег интереса, као и зависног друштва капитала које је основало јавно предузеће управни одбор, као орган управљања, надзорни одбор, као орган надзора и директор, као орган пословођења. Именовање ових органа није регулисано, нити су регулисани услови које лице треба да испуњава да би могло да обавља своју функцију.

Овакав начин избора органа управљања у јавном предузећу неминовно је доводио до политизације менаџмента предузећа. Прописивање јасних, недвосмислених и тачних процедура за избор органа управљања јавних предузећа омогућава њихову професионализацију и департизацију.

Основни разлози доношења новог закона о јавним предузећима леже у потреби професионализације рада јавних предузећа и повећања њихове ефикасности и транспарентности рада и резултата. Нови закон о јавним предузећима омогућава усклађивање са Законом о привредним друштвима.

У том смислу, као суштинска промена, уводи се обавезан јавни конкурс на основу кога ће се именовати директор, као и услови које лице мора да испуњава да би био директор. Конкурсе спроводи независна стручна комисија по јасној процедури, у потпуности контролисаној од стране јавности.

Професионализација менаџмента не уводи се само кроз начин како се именују, већ и кроз увођење института разрешења, како директора, тако и надзорног одбора, а у случају да се не остваре пројектовани пословни резултати. Повећање степена одговорности довешће и до повећања степена професионалности у раду и бољих пословних резултата јавних предузећа.

Влада, као и министарство надлежно за послове финансија имају само регулаторну и контролну функцију.

У самом јавном предузећу, односно друштву капитала које обавља делатност од јавног интереса уводе се механизми контроле кроз обавезу постојања Комисије за ревизију, која прописује процедуре и контролише начин финанијског руковођења предузећем, односно друштвом.

Предложена новина је и јавност рада предузећа, увођењем обавезе јавног објављивања Програма пословања предузећа, као и кварталних извештаја о испуњавању програма пословања. На овај начин ће јавност имати пуну и правовремену информацију о резултатима пословања јавног предузећа.

III. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Главом I Уводне одредбе и члановима 1. до 3. утврђује се појам јавног предузећа, као и делатности од општег интереса која обављају јавна предузећа. Такође се предвиђа да делатности од општег интереса могу обављати и други правни субјекти, као што су привредно друштво са већинским

учешћем државног капитала, привредног друштво са већинским учешћем приватног капитала или предузетник.

У глави II Оснивање и пословање јавног предузећа регулише се оснивање, услови за обављање делатности од општег интереса које правни субјекат мора да испуњава, имовина правног субјекта, органи јавног предузећа, однос и овлашћења оснивача, као и регулаторна и контролна функција коју Влада има.

У том смислу, јавно предузеће или привредно друштво могу основати Република Србија, аутономна покрајина или локална самоуправа ради обезбеђивања трајног обављања делатности од општег интереса и уредног задовољавања потреба корисника производа и услуга, развоја и унапређења обављања делатности од општег интереса, обезбеђивања јединства система код стратешких делатности од општег интереса и ради стицања добити. Таксативно су набројани услови које привредни субјекат који обавља делатност од општег интереса мора да испуњава да би обављао делатност од општег интереса. С друге стране у члану 8. је утврђена садржина уговора коју држава, локална самоуправа или аутономна покрајина закључује када поверава обављање делатности од општег интереса привредном субјекту који није она основала, да би се на тај начин спречиле ситуације да се обављање делатности повери субјекту који није у могућности да ту делатност врши.

Имовина предузећа је или имовина тог предузећа или је у јавној својини, а предузеће је корисник ствари које су у јавној својини, али уколико је привредни субјект привредно друштво са већинским учешћем приватног капитала, та својина је приватна. Оснивачким актом или уговором се ближе уређује начин коришћења и располагања јавном својином, као и имовином јавног предузећа или привредног друштва са већинским учешћем државном капитала.

Подглавом 6. члановима 11. до 42. уређени су органи јавног предузећа, начин њиховог именовања и разрешења и опис послова.

Управљање се у јавном предузећу организује на два начина:

ЈЕДНОДОМНО, када су органи предузећа:

1. Надзорни одбор
2. Директор

ДВОДОМНО, када су органи предузећа:

1. Надзорни одбор,
2. Извршни одбор које чине директор и извршни директори предузећа,
3. Директор предузећа.

На овај начин, врши се усаглашавање са Законом о привредним друштвима, с једне стране, а с друге се врши модернизација и професионализација менаџмента у јавним предузећима. Предвиђена је обавеза Владе да утврди која јавна предузећа се разврставају у групу са једнодомним или дводомним управљањем, зависно од сложености делатности коју то предузеће врши.

Надзорни одбор именује оснивач, односно Влада, надлежни орган аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе. Надзорни одбор републичког предузећа има 5, а покрајинског, тј. локалног 3 члана.

У републичким јавним предузећима један члан надзорног одбора мора бити независан члан надзорног одбора, који мора испуњавати строге

критеријуме за именовање, који су следећи: 1. да је стручњак у једној или више области из које је делатност од општег интереса за чије обављање је основано јавно предузеће, 2. да није било запослено у јавном предузећу или зависном друштву капитала или другом друштву капитала повезаним са јавним предузећем у последње две године пре ступања на функцију члана надзорног одбора, 3. да није било ангажовано по другим основама, осим радног односа у јавном предузећу, 4. да није било ангажовано у вршењу ревизије финансијских извештаја предузећа, 5. да није члан политичке странке.

Надаље, прописују се услови које лице мора да испуњава да би било члан надзорног одбора, а у циљу професионализације менаџмента јавног предузећа. Једна од битних новина у Предлогу закона је и поступак разрешења надзорног одбора уколико надзорни одбор не достави оснивачу на сагласност годишњи програм пословања, оснивач не прихвати финансијски извештај јавног предузећа, пропусти да предузму неопходне мере пред надлежним органима у случају постојања сумње да одговорно лице јавног предузећа делује на штету јавног предузећа кршењем директорских дужности, несавесним понашањем, давањем лажних или непотпуних изјава и на други начин, а могу бити разрешени уколико јавно предузеће не испуни годишњи програм пословања или не оствари кључне показатеље учинка.

Извршни одбор чине извршни директори предузећа које именује надзорни одбор, на предлог директора, а чија функција у предузећу је оперативно управљање. Извршни одбор се предвиђа за она јавна предузећа чији је оснивач Република Србија која обављају делатност која је по својој природи сложена и за чије оперативно управљање је потребан дводомни систем управљања. Чл. 20, 22. и 24. се утврђују специфичности извршних директора у јавном предузећу, у односу на Закон о привредним друштвима, док се на сва остала питања којима се регулише положај извршних директора примењује тај Закон.

Директора именује оснивач јавног предузећа, односно Влада Републике Србије или орган одређен статутом аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе. Директор се именује на основу спроведеног јавног конкурса и ово решење представља једну од већих новина у предлогу закона. У члану 22. таксативно су наведени услови које лице мора испуњавати да би могло бити именовано за директора. У чл. 25. до 34. детаљно је регулисан поступак именовања директора јавних предузећа. Изборни поступак спроводи Комисија за именовања чији чланови не могу бити народни посланици, министри или државни секретари, већ стручна лица из привредног и јавног менаџмента, с тим да један члан комисије мора бити члан надзорног одбора у предузећу чији директор се бира. То значи да се поступак именовања спроводи јавно, уз оглашавање у средствима јавног информисања и службеном гласилу. Предвиђа се могућност жалбе и обавеза Владе да изабере директора са листе коју јој достави Комисија за именовања. На горе наведени начин, врло транспарентно, уз прописивање поступка од кога се не може одступити, именује се директор предузећа.

Увођење персоналне одговорности за рад, такође представља веома битну новину у Предлогу закона. Чл. 38. и 39. уводи се обавеза Владе, односно надлежног органа аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе у тачно одређеним случајевима да разреши директора када предузеће не оствари пројектоване циљеве у пословању у знатној мери. Уколико ово одступање од циљева рада није у већој мери, Влада може разрешити директора након разматрања свих релевантних околности због којих је предузеће лошије пословало. Влада, такође може разрешити директора уколико не спроведе годишњи програм пословања; уколико не испуњава

обавезе из уговора предвиђеног чланом 8. овог закона; уколико не обезбеди тромесечно извештавање ресорног министарства о испуњењу Програма рада, уколико не извршава одлуке надзорног одбора; уколико се утврди да делује на штету јавног предузећа кршењем директорских дужности, несавесним понашањем, давањем лажних или непотпуних изјава и на други начин; уколико се утврди да је, због нестручног, несавесног обављања дужности и поступања супротног пажњи доброг привредника и озбиљних пропуста у доношењу и извршавању одлука и организовању послова у јавном предузећу, дошло до одступања од остваривања основног циља пословања јавног предузећа, односно од плана пословања јавног предузећа; уколико не примени предлоге Комисије за ревизију или не примени рачуноводствене стандарде у припреми финансијских извештаја.

У даљем циљу професионализације менаџмента и подизања нивоа личне, професионалне одговорности чланом 40. уводи се институт суспензије директора.

Институт вршиоца дужности је прецизиран у смислу када се може поставити и скраћен је период на који се може поставити на шест месеци, уз евентуалну могућност продужења на још шест месеци.

Велика новина у овом закону је у чл. 43. и 44. - увођење института Комисије за ревизију која припрема, предлаже и проверава спровођење рачуноводствених политика и политика управљања ризицима, испитује примену рачуноводствених стандарда у припреми финансијских извештаја и оцењује садржину тих извештаја, испитује испуњеност услова за израду консолидованих финансијских извештаја, спроводи поступак избора ревизора друштва и предлаже кандидата за ревизора и врши друге послове које јој повери надзорни одбор.

Чл. 50. до 56. уводи се регулаторна и контролна функција Владе, односно оснивача, као и контролна функција јавности. Тако се те функције огледају кроз сагласности на Програм пословања, али и кроз обавезу јавних предузећа о извештавању о реализацији Програма. У том смислу, привредни субјекат је дужан да за сваку годину донесе Програм пословања који се доставља Влади на сагласност. У случају да привредни субјекат то не уради или не добије сагласност, предвиђене су две врсте последица. Прва је персонална одговорног менаџмента садржана у могућности разрешења надзорног одбора и директора, а друга је обавеза предузећа да обрачунава зараде на основу програма пословања из претходне године. Чланом 52. уводи се обавеза тромесечног извештавања ресорног министарства, министарства надлежних за послове финансија и рада о реализацији програма пословања, што представља значајну новину у односу на постојећи закон. Контролна функција Владе огледа се и у привременој обустави трансфера локалној власти, у случају да привредни субјекти чији је оснивач та локална власт одступа од политиком пројектованог раста цена и зарада, како би се спречило да на територији Србије поједини делови државе буду у знатно неравноправном положају због нереално високих цена комуналних услуга.

Контролна функција грађана, тј. јавности, уводи се обавезом свих привредних субјеката из предлога овог закона да јавно, на интернет страници објављују своје програме пословања и извештаје о реализацији тих програма. Такође се прописује за које врсте аката и радњи привредног субјекта Влада, односно оснивач мора дати сагласност, тако да су то статут, умањење имовине кроз давање гаранције, јемстава, залога и сл. и располагање имовином веће вредности, тарифа и друго.

У Глави IV Прелазне и завршне одредбе предвиђа се обавеза усаглашавања са овим законом оснивачких аката привредних субјеката у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона, као и престанак мандата органима привредних субјеката ступањем на снагу овог закона.

IV. АНАЛИЗА ЕФЕКТА

1. На кога ће и како ће највероватније утицати решења у закону

Решења садржана у овом закону директно утичу на јавна предузећа и привредна друштва са већинским учешћем државног капитала који врше делатности од општег интереса тако што уређују појам јавног предузећа, делатности од општег интереса која обављају јавна предузећа, оснивање, услове за обављање делатности од општег интереса које правни субјекат мора да испуњава, имовину правног субјекта, органе јавног предузећа, однос и овлашћења оснивача, као и регулаторну и контролну функцију Владе, а у делу који се односи на обављање делатности и на и друге правне субјекте, као што су привредно друштво са већинским учешћем приватног капитала или предузетнике.

Садржана решења ће врло извесно утицати на ефикасније и економичније обављање делатности од општег интереса кроз професионализацију менаџмента и подизање нивоа личне и професионалне одговорности и контролу на републичком и локалном нивоу.

2. Какве трошкове ће примена закона створити грађанима и привреди (нарочито малим и средњим предузећима)

Предложеним законом неће се стварати нови трошкови грађанима и привреди, с обзиром да се све промене и усаглашавања оснивачких аката јавних предузећа, привредних друштава са већинским учешћем државног капитала и зависних друштава капитала, као и њихових унутрашњих аката обављају у оквиру редовних надлежности оснивача и делатности јавних предузећа, односно привредних друштава.

3. Да ли су позитивне последице доношења закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити

Иако се доношењем овог закона неће створити додатни трошкови буџету Републике Србије, буџету аутономне покрајине, буџетима локалних самоуправа, грађанима и привреди, позитивне последице доношења закона које се огледају у професионализацији рада јавних предузећа, деполитизованом поступку именовања директора преко јавних конкурса, повећању ефикасности управљања и контроле, јавности рада и усклађивања са другим, у међувремену осавремењеним прописима, у потпуности би оправдали све евентуалне трошкове.

4. Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Овим законом се ствара амбијент за транспарентније, економичније и ефикасније пословање јавних предузећа и ствара могућност за већу заинтересованост приватног сектора за укључивање у обављање делатности од општег интереса, чиме се подржава стварање нових привредних субјеката, тржишна конкуренција и економичније обављање предметних делатности.

5. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону

Имајући у виду да је у текућој регулаторној реформи приватни сектор изразио очекивања да се измени и осавремени регулатива обављања

делатности од општег интереса уређењем на тржишним принципима, да су оснивачи постојећих јавних предузећа Република Србија, аутономна покрајина Војводина и јединица локалне самоуправе, као и да су ноторна очекивања грађана да се делатности од општег интереса обављају ефикасно и економично сматрамо да су очекивања свих заинтересованих страна обухваћена овим законом.

6. Које ће се мере током примене закона предузети да би се остварило оно што се доношењем закона намерава

Овим законом се уводи регулаторна и контролна функција Владе, односно оснивача, као и контролна функција јавности. Обавезом достављања годишњег програма пословања Влади на сагласност и тромесечног извештавања министарства надлежног за послове финансија о реализацији програма пословања и обавезе јавног објављивања програма пословања и извештаје о реализацији програма, успоставља се поступак за егзактну анализу ефеката примене прописа, односно ефикасности и економичности пословања.

Овај закон, као ново решење уводи и значајну контролну функцију Владе кроз мере привремене обуставе трансфера локалној власти у случају да привредни субјекти чији је оснивач та локална власт одступа од политиком пројектованог раста цена и зарада, а детаљно се утврђује за које врсте аката и радњи привредног субјекта Влада, односно оснивач мора дати сагласност.

Главни ефекат који се очекује од доношења и примене овог закона јесте професионализација управе привредних субјеката који обављају делатност од општег интереса, увођење модерних система управљања тим субјектима, те на тај начин знатно побољшање рада привредних субјеката, како кроз квалитет услуга и производа, тако и кроз изналагање нових и савремених процедура у раду, финансијском пословању и управљању.

Прописивање процедура избора, разрешења и услова који се морају испунити представља заштиту система од воље појединца, било да је то личност или група људи. Демократију штити процедура, па тако и привреду, а поготову ону која грађанима пружа основне животне услуге.

Даљи ефекти који се очекују су увођење персоналне одговорности у менаџменту, као и контрола рада привредних субјеката који обављају делатност од општег интереса, не само од стране Владе, него и од стране целокупне јавности.

V. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За реализацију овог закона није потребно обезбедити додатна финансијска средства из буџета Републике Србије.

VI. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Доношење овог закона по хитном поступку предлаже се у складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 20/12-пречишћени текст) имајући у виду да ће се доношењем овог закона пословање јавних предузећа професионализовати чиме ће се успоставити и повећање њихове ефикасности и транспарентности рада и резултата.